

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4 —Extranger, 5

LOS GRANS CARNAVALS D'EUROPA

NIZA

La vanguardia de la cabalgata.

CRONICA

Dintre d'una casa de Madrid, l'altre dia va sonar un tiro. Esbrinada la cosa va resultar que l'caixer de un garito s'havia barrotat els fonsos, y l'amo del establiment, en la impossibilitat de treure els comptes clars, volia arreglarli *ls comptes*.

Es un joch com un altre qualsevol. Qui apunta ab un duro, qui apunta ab un revolver. Los jugadors apunten a la sota, al rey ó al caball: los empressaris de las timbas apunten al caixer... y disparan.

La casa estava, en lo moment del succés, sumament concorreguda, y no obstant asseguran que la justícia s'aurà molt apurada pera trobar testimonis que declarin sobre un fet que desde l'carrer va sentirse y del que s'ha ocupat tota la premsa: los únics que podrien declarar son los jugadors, y es sabut de sobras que ls de la classe ab la justícia no hi volen *jochs*.

No sé si á Barcelona succehirá al millor dia una cosa per l'istil.

Y per expressar dupte aquest que naix de la presunció de que aquí també s'juga, apelo al testimoni del periódich madrileny *La Justicia*, qu' en son número del divendres 21 de febrer, baix l'epigrafe *Sobre el tapete*, publicava uns parrafets del tenor següent: (1)

«El mal no existe solamente en Madrid, donde hay un Peña Ramiro á quien por lo visto no preocupan poco ni mucho estas *pequeñeces*; si se tratara de su dimisión de gobernador, ya sería otra cosa. Lo peor es que, según nuestras noticias, se juega en casi toda España, y muy especialmente en la capital del principado, cuya provincia está regida por el Sr. Toledo, ex-abogado de la célebre Trasatlántica.

»De los datos que nos han sido facilitados, se desprende que en Barcelona se juega en la Rambla del Centro, Rambla de las Flores, Rambla de Cataluña, Rambla de Santa Mónica, y todas las ramblas, calles, plazas y plazuelas allí existentes. El Sr. Toledo, ex-abogado de la Trasatlántica, gobernador civil, persona de circunstancias y demás, imitando á nuestro celoso gobernador, sin duda no se halla enterado de lo que en su jurisdicción ocurre, cuando consiente que en forma tan escandalosa se maltrate á Jorge á fuerza de tirones de oreja. Por piedad, tan solo por piedad, el Sr. Toledo, ex-abogado de la Trasatlántica, etc., etc., debiera adoptar medidas encaminadas á impedir lo más posible la propagación de tan execrable vicio.»

Si es cert lo que suposa *La Justicia*, si es cert que s'juga á la Rambla del mitj, á la Rambla de las Flors, á la Rambla de Catalunya, á la Rambla de Santa Mónica y á totes las ramblas, carrers, plassas y plassetas aquí existents, haurá de confessar-se que Barcelona, la culta Barcelona, la morigerada Barcelona s'ha convertit actualment en un immens garito.

Y actualment Barcelona está regida per l'Excelentíssim Sr. D. Valentí Sánchez de Toledo, ex-advocat de la célebre companyia Trasatlántica, y protector decidit de la piadosa Associació dels Pares de familia.

Si li retrayém aquestas condicions no es pas per mortificarlo, sino per picarli l'amor propi. A veure si D. Valentí s' decideix á fer una *valentia*.

Jo no voldria creure, per mes que m'ho juressin

(1) Los reproduheixo en castellá porque l'Sr. Sánchez de Toledo no tingui necessitat de ferse ls traduir. Com se tracta de joch podrien ferli la patota.

lo que asseguran molts, que s'empenyan en relacionar la tolerancia del joch ab la política.

Diuen los que tal suposan que dels garitos surt la flor y nata dels tipuaires electorals: que alreedor de la taula verda s'reuneixen los homes de mes empresa y de mes brabó per treure de compromisos á qualsevol govern empenyat en guanyar unas eleccions á tota costa: que ls que están acostumats á las agitados peripecias de las timbas son gent per tot, lo mateix per organisar rodas d'electors de cama-ma, que per volear lo tupí, que per fer aquells jochs de mans estupendos que deixan ab un pam de nás als prestidigitadors mes famosos...

Tot aixó diuen; però jo no ho puch creure, perquè l'cos electoral está tan adormit, que no es necessari apelar á tals recursos per treureli no la camisa, sino hasta, si convé, la pell de l'esquena sense despertar-lo.

Altres, mes donats al esperit d'empresa, calculan lo que pot produhir l'industria del joch una mica ben administrada. Y al efecte retreuen la conducta de un governador de Madrid que recullia cada mes sis ó set mil duros dels garitos y ls repartia á las casas de beneficencia. Ell mateix vá confessarho, y hasta m'sembla que vá donar comptes de l'inversió dels diners del vici, per justificar la seva tolerancia ab un delict que l'Códich califica y castiga en alguns dels seus articles.

Sobre l'particular se m'figura que si aquí algú cobrava també invertiria aquests fonsos en atencions benéficas, y que no s'faria l'reparto tan ocultament que no se n'enterés tothom ó quan menos las casas de beneficencia favorescudas... Vaja, que de una manera ó altre se sabria!

Y no obstant, la noticia de que á Barcelona avuy dia s'juga desatoradament y ab la major impunitat, corre de boca en boca, y l'parafeto de *La Justicia* que deixo copiat ho corrobora.

Y ab tot y aixó la premsa generalment calla. Jo m'permeto, ab tot lo respecte y la consideració que l'companyerisme m'inspira, posarli ls dits á la boca, perquè m'sabria greu que á propósit del seu silenci algú recordés aquells versos:

«Ese gallo que no canta
algo tiene en la garganta.»

No vull ofendre als meus companys de professió creyentlos capassos de faltar als debers que ns imposa á tots los qu' escribim pel públic lo nostre carácter de centinellas avansats de la pública moralitat.

Mes que á una complicitat impossible, deu atribuirse aqueix silenci á descuyt, á olvit, á ignorancia, tal vegada á que ls variats successos que sollicitan l'atenció constant dels periodistas no ls hi permeten veure aqueixa plaga del joch ensenyorida de la capital de Catalunya, algunas vegadas perseguida; però may vensuda enterament; algún cop segada per una que altre autoritat gelosa; mes pera rebrotar desseguida, á la primera sahó, com la mala herba.

Y ara que tots están degudament advertits, crech que sonará una veu que digui:

—No vá más.

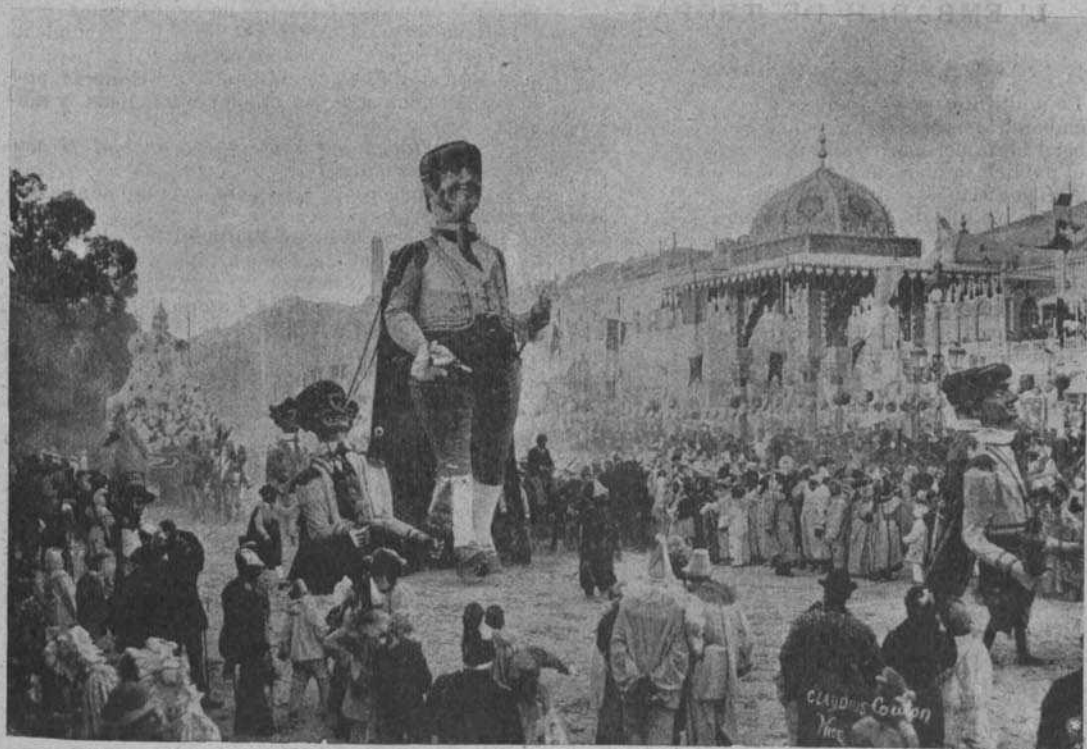
Lo joch queda descubert.

Y m'sembla que qui pot y deu impedirlo, perquè aquesta es la seva obligació, empleará millor sas energias dedicantse á tan plausible objecte, que no fentse intérprete de las moixigaterias dels pares de familia, alarmats perquè un grupo de senyoras pretenen establir una associació dedicada á la propaganda del lliure pensament.

CARNAVAL DE NIZA

Lo carro del *Caracol*.

Lo rey d' aquest any.—S. M. CARNAVAL XXIV.

CARNAVAL DE NIZA

Lo gran carro *El corral*.

Los verdaders *pares de familia* son los que tenen fills propensos á perdre 'ls diners, l' amor al treball y hasta tal vegada l' honra en los trencacolls dels *garitos* y las escabrositats de las *timbas*.

P. DEL O.

L' EMBARCH DE TROPAS

QUADRET D' ACTUALITAT

La multitud espera agomolada
l' embarch dels sorjes qu' han d' aná á la guerra;
xibarrí hi ha per mar, soroll per terra;
y el públich va creixent com una onada.

Arriba al cap-de-vall l' hora esperada;
ja venen els soldats de sort tant *perra*;
en tant un barco gruny com una berra
y la música romp entussiasmada.

De *¡Viva Espanya!* crits sonan per l' aire;
homes, donas, y noys frenétichs xillan,
fentse de patriotisme un gran derrotxe.

Y en aquestos moments, un trinxeraire
que desitja saber l' hora en que *guillan*,
d' algun entussiasmat *pispa* l' rellotje. (1)

ROSSENDO PONS.

LO MONUMENT DE DON FRANCISCO

¿Cóm va naixer l' idea?

Sis ó set regidors estaven enrahonant.

(1)

El sonet no valdrá gaire
pero á mi car m' ha costat.
Prou li consta al trinxeraire
que l' escriurel m' ha inspirat.

—Sembla que á la caixa municipal no li ha un céntim.

—Y la veritat es que 's necessitan indispensablement diners pera una infinitat de coses!...

—Aixó de la plassa de Catalunya está empantanat, precisament per falta de fonsos.

—Hi ha una pila de carrers que s' haurían d' empedrar y no podem ferho per no tenir quartos.

—Hasta sembra que hi ha brigadas y empleats que per la mateixa causa no cobren.

—Aquest dia una comissió anava á comprar premis pels alumnes de las escuelas municipals, y ningú va volguer fiarlos!...

(Pausa llarga. De sobte á un concejal li acudeix un pensament.)

—¿Fem una cosa? ¿Aixequem un monument á don Francisco?

—¿Ara que no hi ha un clau!... ¡Bona idea!—
(Y, naturalment, sent inoportuna y fora de lloch, la proposició es aprobada.)

¿De qué ha de sé 'l monument?

Cada regidor hi diu la seva.

—Jo—manifesta un—trobo que hauria de ser una cosa sólida, revinguda, de confiança.

—Femlo de pedra.

—Millor seria de ferro.

—Se rovellia fàcilment y s' ha de fer pintar ab molta freqüencia.

—Jo 'l faria de tela metálica, perque al mateix temps pogués servir de gabia per alguna bestiola.

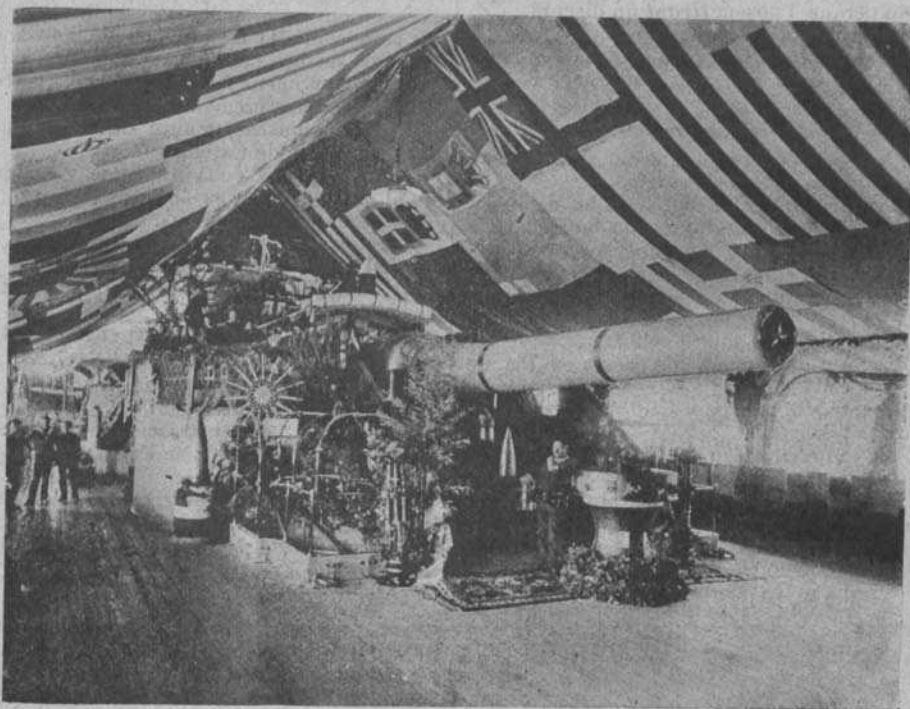
—¿Y si 'l fessim de cartró, una cosa de *quita-y-pon*, que á la nit y 'ls días de pluja pogués desarse?...

Sobre aquest punt, los concejals per ara no han pres cap acort.

¿Ha d' haverhi estatua?

La unanimitat ha sigut completa: tots los regidors han opinat lo mateix:

CARNAVAL DE NIZA

Ball donat durant las festas, pels mariners italians.

La sala de ball, improvisada á bordo d' un acorassat.

—La estatua es imprescindible.—
 Pero ¿cóm ha de ser aquesta estatua? ¿de quina
 manera, en quina actitut s' ha de colocar?
 Aquí han tornat á comensar las barallas. Tants
 concejals, tantas opinions.

—Jo crech que se l' ha de representar en actitut
 meditabunda...
 —¿Com aquell que busca quartos?
 —Sobre tot que se li vejín bé las patillas...
 —¿No estaria bé que l' fessim tot cubert de creus?

—Potser estaria millor col·locat en actitud d'empeyarse l'honra de Barcelona.

—Jo voto perquè 'l posém tirant un discurs.

—Lo més propi es representarlo menjant...—

No hi ha res resolt encare; pero això de ferlo menjant, sembla qu' es lo que més engresca a la corporació.

¿D' ahont surtirán las missas?

Al tocar aquest aspecte de la qüestió, tots los caps se baixan y tots los nassos s' arrufan.

Desde luego, casi ni cal dirho: no hi ha cap regidor qu' estigui disposat a gratarse la butxaca. Las dels altres, *santo y bueno*; pero ¿per quin procediment s' ha de fer la sangría?

—Si establissim un sello denominat *sello monumental*...

—¿A què 'l aplicariam aquest sello?

—¡A tot!... A cada persona que passés pel Plá de la Boquería, a cada barceloní qu' estornudés, a cada senyora qu' entrés al teatro ab sombrero, a cada veí que surtis al balcó...

—Aixó es impracticable. Pel Plá de la Boquería no hi passaria ningú, la gent no estornudaria, las senyoras anirían al teatro sense res al cap y 'ls veíns no mes guytarian per la finestra...

—Donchs fem una cosa: obrim una suscripció.

—Es lo més económic. Sempre val més obrir una suscripció... que no pas obrir lo portamonedas.

¿Ahont s' empassarà 'l monument?

Si pogués ser al mitj de la plassa de Sant Jaume, los regidors creurían haver escullit lo millor puest; pero com alló es un lloch de molt tránsit y 'ls cotxeros de las *Condals* y *Catalanas* van tant de boig, lo monument faria nosa y hasta correría perill d' escrostonarse prematurament.

Hi ha que buscar un altre siti.

—¿La plassa de Catalunya?

—No. Allí, fins de aquí trenta ó quaranta anys no hi ha que pensar en ferhi res definitiu.

—Posémlo a la Gran-Vía.

—Semblaría un personatge de sarsuela.

—Al mitj del mercat de Sant Joseph...

—¡Tampoch! Un marqués no pot instalarse en semblants plassas...

La discussió d' aquest tema encare continúa.

¿La nostra opinió?

La dirém ab tota franquesa.

¿Ha de ferse 'l monument?

Sí: siquiera pera distracció y entreniment de las personas que no coneixían l' home.

¿Cóm ha de ser?

Barato, senzill, baixet: a l' altura dels seus mérits.

¿Fondos pera construhirlo?

Los seus protegits los poden afluixar. Que l' honrin mort, los que van explotarlo en vida.

¿Ahont s' ha de col·locar?

BARCELONA PINTORESCA

—¡Pero por Dios, senyó alcalde!
—Calla, que 'ns divertirem.

—¿No comprende V. que el pueblo después dirá que chuguem?

Al Parch, davant mateix de la gabia dels micos. En lo sòcol del monument s'hi ha de posar una inscripció que digui:

«Desde l'interior d'aquesta gabia, quaranta micos te contemplan.»

A. MARCH.

SOBRE L' INVENCIÓ ROENTGEN

—Quin concepte 'n té, Climent, d'aquest invent tan estrany que ha trobat un alemany?

—Senyoreta; quin invent?

—Per molt que vagi abrigada

à retratar-me, 'l *cliché*

sortirà veyentsem bé

fins als ossos retratada.

¡Al qui fa invents tan ruïns,

lo tindrian de fé á trossos!

—¡Ja es massa, ja, fins als ossos!

¡Si no 's fiqués tan endins!...

PAU BUNYEGAS.

LAS CANTANTS DELS CONCERTS NICOLAU

Nostres llegidors saben ja que la senmana entrant segurament el dijous di. 5 de Mars, se donarà en el Teatro Lirich, el primer dels grans concerts en los que 'l mestre Nicolau exposarà bona part de la celebrada tetralogiade Wagner «L'Anell del Nibelung».

Pera portar á cap aquesta bella empresa musical, en Nicolau conta ab quatre cantants de primera, grans coneixedors de la música wagneriana, entre 'ls quals hi ha duas sopranos, quals retratos donem en aquest número.

La primera que cantarà en los concerts es

MLLE. ELEONORA BLANC

francesa de naixement, primer premi de cant del Conservatori de París per unanimitat, y cantant molt a laudada en los concerts de dit Conservatori y en los de Colonne y D'Harcourt, ahont ha cantat el «Fidelio», la «Missa» y la «Novena Sinfonia» de Beethoven; el «Tannhäuser», «Los Mestres Cantors» y «L'Or del Rhin», de Wagner; el «Requiem», de Gounod; el «Faust» y la «Geneviève», de Schu-

mann y moltes altres obras musicals de las de mes bon gust. Al sortir de Barcelona haurà d'anar á Bruselas á cantar l'«Alceste» de Glock y després á París per «El Crepuscul dels deus» de Wagner.

Després cantarà en los concerts Nicolau.

MME. JANE MARCY

filla de Bélgica, artista de rassa; son pare era ja un violinista de cap de brot y ella es, además de cantant, una bona pianista. Mes especialment donada á la música de teatro, en la Gran Opera de París y en el Teatro de la Moneda de Bruselas ha cantat ab gran aplauso, entre moltes obras del repertori modern, la «Gwendoline» de Chabrier, «L'Or del Rhin» y «La Walkyria», «Lohengrin» y altres obras de Wagner. En los concerts Lamoureux ha cantat sis vegades diferents la *Gran Escena final* de «El Crepuscul dels deus», que també cantarà ara en els concerts Nicolau, y quaire el *Duo del Prolech* de la mateixa obra que també 'ns farà conèixer ara 'l mestre català. Mme. Marcy está contractada pera cantar aquest any las obras de Wagner en el Teatro de Beyrauth, en la Meca del wagnerisme; y ab aixó ja está dit tot quant se pot dir en elogi de la cantant belga com á bona intérprete de la música de Wagner.

Si á tot aixó s'afegeix que lo mateix Mme. Marcy que Mlle. Blanc son duas donas guapas, lo que 's din guapas de debó, no tindrà res d'extrany que 'l Teatro Lirich se vegi plé de gom á gom: uns hi aniran per la bona música y altres per las bonas... formas.

ENTRE POCH Y MASSA

Sembla que aquell Sr. Manzana, ó Manzano ó no sé com, qu' en una reunió del Circo Equestre va prohibir l'ús de la llengua catalana, ha fet cria.

Cada dia surten Manzanos petits, que ab mes ó menos dissimulo tractan de continuar la seva obra; pero ab tan poca trassa, ab tanta inoportunitat, que 'l públich ha comensat á adonarse de las sevas maniobras y ha acabat per dirlos:

—¡Cuydado, senyors; no 'n fem massa!

Perque es aixís mateix. N'han fet tant, portats del seu zel en favor del castellà, qu' es molt possible que 'l tret els surti per la culata y que ab las sevas intemperancias y ridiculas pretensions treballin, sense donarsen compte, en pro de la llengua catalana.

Un dia arman un escàndol perquè en Guimerà fa un discurs en català al Ateneo.

—¡Qué l'agafin! ¡qué l'liguin! ¡que l'fusellin! —crian los *petits* Manzanos, com si l'autor de *Marta-Rosa* hagués comés un crim horrible, digne de ser explicat als *padres que tienen hijos*, en un romanso castellà.

Y es que aquests senyors son aixís. A n'ells los té sense cuidat que l'mon se 'n vaji á can Pistrans y que las majors calamitats afigeixin á la patria...

¡Qué succeheix aixó!... Bueno.

¡Qué passa alló!... Bueno.

¡Qué 'ns han fet alló altre!... Bueno.

Lo que á n'ells los desespera y 'ls treu de tino es que á Barcelona s'enraboni en català. ¡Aixó si qu'és terrible! ¡Aixó si que per tots los medis imaginables s'ha de combatre!

Ara han descobert un'altra cosa, que pinta al viu tota la *perversitat* dels catalanistas.

S'ha observat que la banda municipal, al anar á despedir á las tropas que van á Cuba, may toca la marxa del *Cádiz*.

Per qué? ¿A qué 's deu aquesta significativa eliminació?

Tot prové de que en la *Uetra* de la famosa marxa hi ha un *Viva España!*... y 'ls catalanistas no volen corre l'perill de que l'públic, al sentir las notas, recordés las paraulas y 's posés desde aquell moment á enrahonar castellà per tota la vida.

¿Els sembla si filan prim en Rodoreda y 'ls seus consellers?

O millor dit ¿els sembla si es precis ser bútxara pera anar á maliciar aquestes criaturadas?

En Rodoreda filibusteró! La banda municipal fentse instrument—ó *instruments*—de propaganda catalanista!...

¡Ah, Manzanos, Manzanos! ¡Cóm toquéu el violón!...

Pero lo mes graciós es lo que han inventat á última hora.

Per ficarse en tot, s'han introduhit en las iglesias, y ara no volen que 'ls predicadors fassin los sermons en català.

¿Quina rahó alegan?

Que hi ha personas que van á sentirlos, que no mes entenen el castellà...

Demá tres ó quatre xinos anirán á escoltar un sermó, y 'l capellá, per complaurels, no tindrà mes remey que usar la llengua del Celest imperi... ¿Veritat?

A mí 'm sembla que lo millor que podrien fer aquests que no entenen el català es apéndrel.

Y si no ho volen fer y al sentir un sermó no l'entenen, aguantarse y callar.

¿Qué fan quan están ohint missa, dita en una llengua mes difícil que la catalana?

¡Y donchs!

MATÍAS BONAFÉ.

TONTERÍAS

M'estimavas tant y tant
y ab tant calor m'ho mostravas,
qu'entre gojós y amohinat
mes d'un cop digui:—¡Dona qu'ets pesadal!
Ton amor ha ben minvat,
ara ab tothom coquetejas,
y ta conducta veyent
exclamo ab disgust.—¡Deu meu, qu'es lleugeral!

Que ton amor sería etern, me deyas
en dolzas horas may per mí olvidadas;

d' aixó fa un any tan sola y ahí á una amiga
que de mí va parlarte
li vas respondre:—¡Ay, ay... ¿cóem dius?... de Jესpus...
no caich en qui vols dir!...

Falsa ó ingrata,
olvidant á qui fou ton cel un día
en mí no caus ¡y tant que ab mí vas caure!

Dels disset als vinticinch
del cor y del cos—vares aer honrada
paig volias amors purs
y un viure modest—tan sols desitjaves.
Dels vinticinch fins ahir
per terra 'l pudor,—pel llot revolcada,
sense vergonya has viscut
al públic tenint—ta carn arrendada.
Avuy lletja y ab molts anys
sense cap diner—y morta de gana,
sents greu y arrepeniment,
y arrasante en plor—maleheix ton ánima
lo no haver aprofitat...
¡los vuy primers anys—quan erats tan maca!

—¡Qué grassa! diuen al veure
tas formas exuberantes,
y jo somrich porque 'm consta
lo molt flaca qu' es ta carn.

JEPH DE JESUS.

PRINCIPAL

Dels equilibris y habilitats acrobáticas crech que ja s'ha agotat lo repertori, y no sé si aquell principi que marca que 'l progrés es indefinit pot aplicarse á aquesta mena d'exercicis, que al cap de valí venen á ser sempre variacions sobre 'l mateix tema.

Aixó pensava al veure la seguretat y 'l primor ab que treballan los japonesos de 'n Chas Comelli. Tot lo que fan té un mérit indisputable; pero no hi ha res nou. Anys endarrera, quan no s'havia vist tant com avuy, haurien entusiasmats; avuy agraden y entretenen. L'espectacle de totes maneres resulta curiós y tant com per l'aplom, la seguretat y la lleptesa ab qu'executan sas habilitats, se fan notar per la manera vistosa ab que 's presenten arranjats donant lloch á que 's recordin aquells versos del Kikirikí:

«Les japonais
son toujours gais.»

ROMEA

La nova pessa del Sr. Juliá Just titulada *Entresuelo primera* ha sigut molt ben rebuda. Està desenvolupada ab facilitat y escrita ab soltura, y l'autor pot donarse per satisfet dels aplausos que 'l públic va tributar á la seva primera obra, eridantlo ademés á las taulas al final de la representació.

Produccions en estudi: *Las erradas del papá* de 'n Colomer y *No sempre 'l qui paga trenca* de 'n Figueras Ribot.

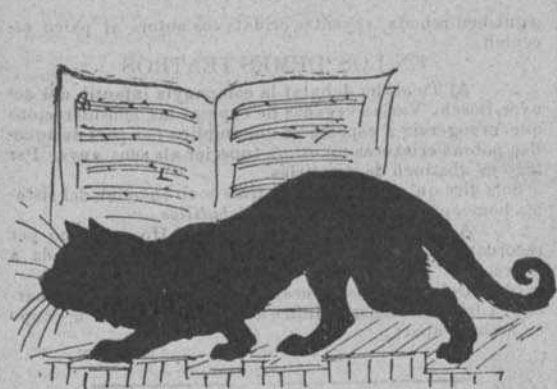
CATALUNYA

Las zapatillas constitueixen l'èxit de la senmana. Los autors van venir de Madrid expressament á emprobarlas al públic de Barcelona y aquest hauria passat hasta per descortés si no hagués agraht l'amabilitat de 'n Jackson y de 'n Chueca.

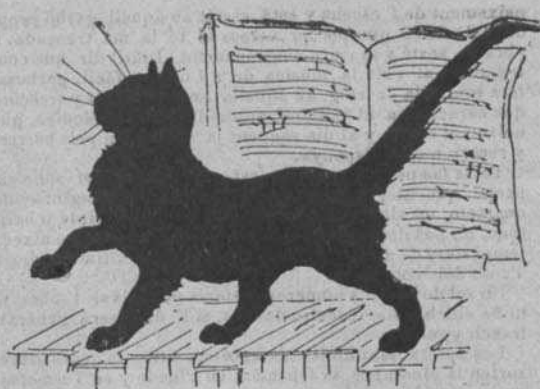
L'assumpto de l'obra es un quíento ab sos punts y ribets de bufo. Un pagés castellà que á pesar de no tenirne cap gana, se veu elevat á la diputació de la provincia, y que impulsat per la seva dona que 's pirra per figurar y per tot lo poble, se 'n va á la capital vestit de senyor, y allí fa 'l paper ridícul del siglo, per qual motiu se 'n torna als seus terrossos.

No hi ha mes que aixó; pero com està desenvolupat ab co-

QUENTOS GRÁFICHS.—(per APELES MESTRES.)
UN DILETTANTE

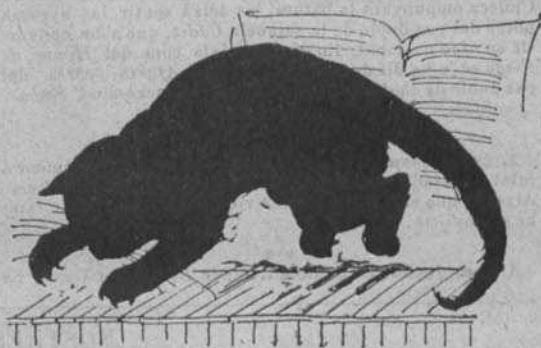
Andante moderato.

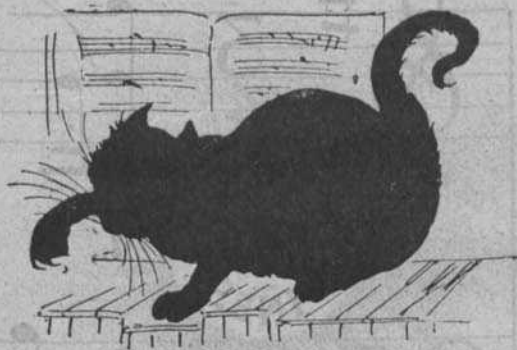
Maestoso.

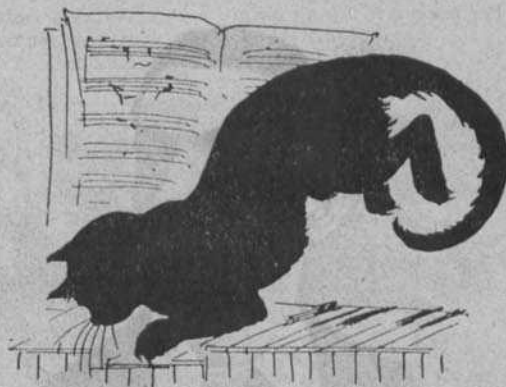
Andantino.

Allegretto.

Adagio con sentimento.

Adagio con espressione.

Scherzo.

Fuga final.

neixement de l'escena y està escrit ab aquell garbo propi de 'n Jackson que per fer versos hi té la ma trencada, l'obra se sosté y fa riure continuament. Inútil dir que contribueix al èxit la música de 'n Chueca, fácil, garbosa, feta tota ella de raig, ab aquella espontaneïtat y frescura que caracterisa al popular autor de tantas melodias, que neixen al teatro y al dia següent ja 's passejan pels carrers y recorren tota Espanya.

Totas las pessas tenen aquest caràcter, aquest sello especial que alegra y mou a la multitud, distingintse un quarteto, un altre quarteto corejat, un duo de tiple y barítono, un pas doble ab reminiscencias de la jota que aixeca tempestats de aplausos, un herómic duo del últim quadro y l'eco dels convidats.

Un sol de aquesta números bastaria per salvar l'obra: n'hi ha cinch ó sis, calculin donchs, si l'èxit serà general, franch y ruidós.

Los autors, junt ab los intérpretes, entre 'ls quals sobresurten la Montañés, la Guzmán, en Pinedo y en Tormo, si gueren cridats a la escena entre calorosos aplausos. Aquests se convertiren en una ovació, quan en Jackson recitá una versos improvisats, y sobre tot, quan lo mestre Chueca empuñant la batuta, 'ns deixá sentir las ayrosas notas del pas doble de la sarsuela *Cádiz*, que s'ha convertit en algo nacional. En efecte: aixís com del *Himne de Riego* se 'n ha dit durant molt temps l'*Afarta pobres*, del pas doble de *Cádiz* se 'n podrà dir en lo successiu l'*Embarca-soldats*.

GRAN-VIA

L'òpera *Carmen*, ben posadeta y cantada notablement a ralet l'entrada es cosa que no 'a veu mes que a Barcelona. Aixís es que si l'teatro sigüés vuit vegades mes gran també s'ompliria.

Una sarsueleta en un acte titulada *De telón a dentro* ha

sigut ben rebuda, veyentse cridats sos autors al palco escénich.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Al *Tivoli* ha debutat la companyia infantil del senyor Bosch. Varias vegadas he exposat las consideracions que 'm sugereix l'espectacle que implica per part de aquelles pobres criaturas un esforç superior als seus anys. Per aixó m'abstinch de repetir las.

Sols diré qu'en materias teatrals soch enemich del sistema homeopàtic. Renuncio als globulillos.

A *Novedata*, l'*Urganda* cada nit. Ho consigno per recordarlo a las personas qu'encara no l'han anada a veure.

Dels anunciats concerts Nicolau que han de donar-se al *Lirich*, comensant dintre de poch's dias, me 'n ocupo en articlel apart.

N. N. N.

AL MITJ DEL CARRER

I

Afrontant lo temps humit
d'una nit negra y gelada,
en lo brancal d'una entrada
està un pobre, defallit,
encorvat lo débil cos
per la miseria y pe'l fret;
y al seu costat un noyet
raquílich, escrofulós,
ab veu que tondol demana,
parant tremolós la mà:
— ¡Que 'l pare no ho pot guanyar!
— ¡Que 'ns estém morint de gana!

NOSTRES MÚSICHS

Un pianista sens rival,
que ab destresa soberana
emprém sa marxa triunfal,
cubrint de gloria immortal
la bandera catalana.

Pero ningú 'l pas detura;
 a sos prechs indiferent
 passa y s' allunya la gent,
 mentres la pobre criatura,
 morta de fam y de fret,
 demana y demana en vá:
 —¡Per comprá un bossí de pal...
 ¡Miri si té un centimet!...

II

Ve carré avall, una dona
 jova encara, ab pas seguit,
 llahint enflocat vestit
 que 'l cos gentil empresona.
 Es un angelet... caygut
 entremitj del fanch del vici
 ahont hi deixá en sacrifici
 á Venus, honra y virtut.

Al escoltá 'l trist penar
 d' aquell noyet, desseguida
 butxaqueja, acondolida
 diu:—Té. Y al aná á deixar
 en sas mans una moneda,
 veu al pare, ab la mirada
 en la seva tant clavada
 que d' esglay 's queda freda.

Mentres aquell home sent
 enrogirseli per l' ira
 lo rostre y ab desdeny gira
 los ulls, mormola:—¡Indecent!...
 Y 'l nen mirant la silueta
 que en la fosca 's pert, s' arrapa
 poruch al vell, dihent:—Papa,
 aquesta es la germaneta!...

QUIMET.

MODAS PRACTICAS

Figuri d' última hora:
 traje d' aygua per senyora.

Los monuments s' han de
 reservar no pels que gastin
 molt, sino pels que gastin bé
 y ab profit de la ciutat, de la
 seva salut y del seu progrés.

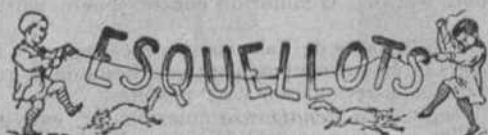
Ja tenim un altre catalá
 il·lustre: lo Sr. Sedó.

Catalá il·lustre y ab lletres
 grossas va proclamarlo l' al·tre
 dia *El Noticiero Universal*,
 publicant lo seu retrato
 seguit de un solo de bombo
 tan estrepitos, qu' encare es-
 tich mitj aixordat.

Lo Sr. Sedó es una eminencia,
 davant de la qual se pros-
 terna Catalunya entera. Tals
 han sigut sempre las sevas
 grans iniciativas. Los minis-
 tres de Hisenda han anat á
 beure tots en las fonts de un
 cert plan que per salvar la Hi-
 senda espanyola va publicar
 lo Sr. Sedó en la seva joventut,
 y sens dupte per aixó l' Hi-
 senda vá tan bé!...

El *Noticiero* lamenta que no
 l' hajan fet alcalde de Barcel-
 ona...

Y nosaltres celebrém que 'l
 nou senador vitalici estigui en
 camí de ser *consogre* del
 senyor Peris Mencheta, si es cert,
 com m' asseguran, que ha sigut
 demanada la mà de la noya
 gran de D. Francisco pel noy
 de D. Antón.

S' ha presentat al Ajuntament una proposició de-
 manant que s' alsi un monument pera perpetuar la
 memoria del Sr. D. Francisco de Paula Rius y Tau-
 let, primer marquès de Olérdola.

Seria de desitjar qu' en aquest punt se desplegués
 alguna serenitat... ó mes ben dit, que no s' anés mas-
 sa depressa, convensuts de que no es la present ge-
 neració sino alguna de las que han de venir la que
 podrà apreciar degudament los mérits contrets pel
 famós alcalde barceloní, tan alabat per alguns, tan
 discutit per molts altres.

Que sigui 'l Sr. Rius un alcalde de iniciativa, no
 hi ha dupte.

Que la major part de sas empresas tingueren per
 objecte motius fútils de vanitat, de pura ostentació,
 de fanfarreria buida, es cosa fàcil de demostrar.

Que durant lo seu mando s' introduhiren en l' ad-
 ministració municipal vicis y despilfarros que ja may
 mes han pogut extirparse per haver adquirit lo ca-
 ràcter de una malaltia constitucional, es cosa que
 ho troba Barcelona al saldar ab grans déficits lo pre-
 supost de cada exercici.

Per avuy no dirém sino que lo que més falta á
 Barcelona no son monuments, sino serietat y bona
 administració.

Dispensin si dono la noticia, no ab l' intent de in-
 miscubirme en la vida privada de ningú; pero dadas
 las costums que 'l *Noticiero* tracta de introduhir en
 la nostra ciutat, es digna de ser senyalada la coin-
 cidencia de aquest matrimoni en projecte ab aquell
 article tan desafortadament encomiastich.

Fins ara 'ls idilis s' havian procurat acompanyar-
 los á só de flauta, de violi y demás instruments fins
 y delicats... Mes, per obra y gracia del *Noticiero* se
 realisan avuy ab acompanyament de bombo.

¡Música fi de siglo!

Sobre la famosa tómbola de la parroquia de Sant
 Pau m' escriuhen lo següent:

«Los premis qu' están á la vista son molts y de
 valor. Donchs bé, un senyor després de satisfer la
 mitja pesseta y de haver rebut lo número (es de ad-
 vertir que no 'ls deixan treure á un mateix de l' urna)
 se dirigi á un senyor que apunta l' objecte de la
 sort, y aquest l' encaminá á una senyoreta perque li
 entregués un fanalet de paper, sent aixís que, se-
 gons notá després, per casualitat, li tocava un ele-
 gant quinqué que valia algunas pessetas.»

Aixó será sens dupte efecte de alguna distracció
 mistica. Endossar un fanalet de paper en lloch de un
 quinqué de valor, es una mostra de humilitat que
 hauria de con moure 'l cor dels que son objecte del
 cambi, si siguessin verdaderament catòlics.

Alegeix l' autor de la carta:

«Dugas noyas conegudas mevas van treure una
 màquina de eusir y una dotzena de mocadors de fil.
 Son *hijas de María*.»

SERMONS

SOBRE 'L CONFLICTE DE LA LLENGUA DE LA TRONA

¿Predicadors castellans?
aixís es com farén tró.

¿Predicadors catalans?
Heu de posarvos aixó.

Aixís ja no es extrany que la sortlas favoreixi. En una tómbola de caràcter religiós ¿a qui ha de favorir la sort: a las *hijas de María* ó als impios?
¡Tingui fé l'autor de la carta... acluqui 'ls ulls... y no miri prim, sino á mitja edat no hi veurá.

No deixa de ser graciós un dels últims *poliques* de 'n Clarín, á propòsit dels que defensan que 'ls dramas avants que tot han de ser molt espanyols, no en lo sentit de que no estiguin traduïts, sino de que tinguin accent de alguna provincia, y sobre tot de que *acabin á punyaladas*, «que parece que es—afegeix en Clarín—lo más español de todo.»

L'obra ademés no ha de tenir tesis, ni idea preconcebuda, ni ha de *proposarse* res, ni de *plantar* res, ni de *resoldre* res... ni menos ha de fer pensar... Sentir, sentir, y res mes que sentir... Lo espanyol en lo teatro s'ha de semblar als toros tot lo possible.

«Los toros aquí son de *muerle*—diu en Clarín—y los dramas han de serlo también. El protagonista, allá al final, brinda el *traidor*, el *rival* ó lo que fue-re al público; y se vá á la suerte rematando de una buena hasta los dedos. Y palmas al *diestro*. Y ya llegaremos á los cigarros.

Y se hablará, no de géneros y tendencias y escuelas, sino de dramas de la ganadería de D. Fulano.»

Aquestas consideracions son justíssimas y teninlas per tals las transcribim, segurs de que han de produhir lo degut efecte entre 'ls qu' están en situació de influir en las corrents del gust del públich.

Está bé qu' en lo teatro se busqui 'l color local; pero no que 's fassi una tendencia exclussiva de la preocupació de alguns que 's figuran que una obra

es tant mes espanyola, quant mes bárbara y violenta.

No tots los espanyols reparteixen ganivetadas... ó *sabllassos*.

També n'hi ha que pensan... Y si aixís no sigués ¡pobre teatro!... O millor dit encare: ¡pobre país!...

Los estudiants de Valencia que recorregueren los carrers de Barcelona postulant pels ferits de la guerra de Cuba, recaudaren 1,700 pessetas.

Y segons *La Renaixensa* únicament n' entregaren 690, al capità general de aquest districte, deduintne 1,010 pera subvenir als gastos de la seva estada á Barcelona.

No comentem la noticia, esperant que ho fassi *El Noticiero*, que ab tan grans elogis vá acullir

«la llegada á Barcelona
de sus queridos paisanos.»

Hém vist exposat en lo *Saló Parés* un magnífich retrato de nena, de cos enter, tamany natural, dibuixat al llapis pel distingit artista D. Nicanor Vázquez, quals traballs han tingut ocasió de admirar tantas vegadas los lectors de l' *ESQUELLA DE LA TORRATXA*.

L'obra del Sr. Vázquez té verdader mérit. Sens altre recurs que 'l clar-obscur, tant las carns com las robas están magníficament modeladas y acusan la qualitat de cada element. Aquest efecte no 'l logra ni la mateixa fotografia.

L'aplaudida dama Sra. Contreras ha mort á Valencia, víctima de una afecció cardíaca.

Coneixíam á la notable artista desde sos primers passos en la carrera del teatro: era en sos principis una dama jova encantadora: figura, veu, talent, to-tas las condicions l'ajudavan y en los papers de la seva corda, no tenia rival.

Algún temps després de la retirada de la Boldún, á causa sens dupte de la escassés de primeras damas, la Contreras doná l salt y alterná ab en Vico y en Calvo, interpretant ab preferència l repertori d' Echegaray. La Contreras hi posá tot lo cor, tota l' ànima, mes no podia posarli ni la figura, qu' era baixeta, ni la resistència física, qu' era escassa. No obstant, treballava plena de fè, y tal volta ab l' excés de aqueix treball molt superior á las sévas forsas anava preparant l' aniquilament de sa entranya noble, aqueixa traidora afecció de cor que l' ha portada al sepulcre quan tot just acabava de complir sos trenta sis anys d' edat.

¡Quin drama mes íntim y conmovedor el de una cómica que s' va matant, entregantse á un treball forsat y sobrehumà, qu' exigeix lo públich y que certs autors cultivan exclusivament!...

Echegaray no ha trobat encare un assumpto de

FOTOGRAFIA DE LO INVISIBLE

Casi casi s' ha de dir
que 'ls secrets s' han arabat.
Desde ara no s' pot tenir
ni un sol defecte amagat.

tal naturalesa; en cambi casi s' diria que aqueix assumpto vé á trobarlo á n' ell!

Com veurán nostres lectors, en aquest número inaugurém la publicació d' una serie de *Quèntos gràfics*, del distingit artista don Àpeles Mestres, que indubtablement cridarán l' atenció general.

LA ESQUELLA sent un viu plaer al emprendre aquesta publicació, que á més d' amenisar sas planas, posará en evidència que la fantasia del popular dibuixant es avuy més fecunda y poderosa que may.

De la Plassa de la Llibertat de Gracia varen desaparèixer 50 metxeros Alier.

¡Y viva la *llibertat*!

De aquest fet se n' ha parlat molt; pero á pesar del temps transcorregut sembla que no s' procura posar en clar l' assumpto.

Pero ben mirat, no hi ha qu' extranyarse'n. Si 'ls metxeros han desaparegut ¿cóm volen que s' hi fassi llum?

Un quentet que s' remonta al temps en qu' encare no hi havia ferrocarrils.

Anava un sacerdot á predicar á un poble y havent-seli fet nit pel camí entrá á un hostal, ahont sigué víctima de totas las calamitats imaginables, comensant per una indigestió y acabant per las xinxas.

Al matí següent al pagar lo gasto, preguntá al hostaler:

—Què tal vá?... 'S fa negoci?

—Ay, reverend... Semanas enteras se passan sense que entri á casa méva un' ànima viventa.

—Donchs, vaja, jo desd' ara m' encarrego de animar la casa. Desde demà á tothom que s' confessi ab mí li imposaré la penitència de venir á passar una nit en aquest hostal, que, segons he pogut veure, es una especie de purgatori.

CANTARELLAS

Perque ets un aiquet hermosa
ser a'go t' has figurat:
mes p'ma que si bé ets guapa
en cambi no tens un ral.

J. VIL·LA X.

Aquell duro que vas dar-me
va resultar de flautó...
Te dispenso la brometa
perque vá passar per bó.

A. DEL SINGLOT.

Per demanarte la mà
vull esperar la caló,
puig no es just que me l' entreguis
ab tanta tails y panellons.

J. PRORIUS.

Estimar-me eternament
jures, de amor perdut la,
y ara passas y no m' miras...
¡quina eternitat mes curta!

J. VIL·LA.

Molts l' amor el pintan ego
mes jo vós dich y no es guassa
que molts cops m' hi enamorats
y he renyit per veurehi massa.

F. RIBAS.

XARADA

I

¿QUI 'M VOL?

Per tots els diaris d' Espanya
d' aquí poch temps sortirà
un anunci ab lletres grossas
que dirà:

*«Hay un joven que desea
matrimonio contraer
con alguna señorita
que su esposa quiera ser;
para más informes diri-
girse á... Fulano de tal»*
(y á n' aquí hi haurá las senyas)
calle tal, número cual.

Com que ha de ser catalana
la que á dar dos dos jo vull
començo per di á n' aquestas
que obrin l' ull.

Si n' hi ha alguna que li apreti
la casera, pot mandar,
ara té ocasió de hu-dugas-
tersa-quart.

Jo soch fill de casa bona
no tinch avis ni papás,
y consti que no m' alabo,
ca: qu' es cas.

Que hagi trencat may cap olla
ni cap plat, ho puch ben di,
(pro de porrons, gota y ampollas,
aixó si.)

Tinch molta lletra.... (menuda)
cinch presentarme.... (en convits)
també soch molt llarch.... (de camas
y de dits.)

Hi veig de molt lluny.... (ab lentes)
vaig sempre á caball.... (dels pens)
á tothom dono.... (conversa)
si es dels meus.

Prima dos vida á cap dona
m' hi mirat.... (estant dormint)
á casa menjém pollastra....
(poch sovint).

May fumo.... (si no 'm convidan)
deutes no 'n tinch.... (mes que uns quants)
y uns quants que tinch sols me 'ls poso....
(á las mans.)

Un rellotje que 'm van quarta
lo tinch molt ben.... (empenyat,
tinch molta gana.... (de quartos)
la vritat.

A tals datos.... (y 'ls que 'm callo)
dech afegir y sostinch
que. gracias á Deu, re 'm falta....
(del que tinch.)

Ab aixó la que desitji
tenir ab mi re.... lacions,
sápiga que jo tinch sempre
pa.... nallons.

Y com tracto ab fils y betas,
la que puga tot ab mi
li daré molt fil.... y seda
per cusi.

Per lo tant, noyas bonicas,
quan l' anunci aquest veyeu,
veniu, que si soch á casa
ja 'm veureu.

Si son molts las que 'm vulguin
proposo, en casos estreme
deixar que 'm tingan á proba
un quant temps.

J. STARAMSA.

II

Prima-invers es vegetal,
musical es ma segona
y si vols sabé 'l total
es carrer de Barcelona.

J. BRUN PIERROT.

TRENCA-CLOSCAS

SR. D. RAMON SOL

PIERA

Formar ab aquestas lletres lo nom de tres capitals d' Eu-
ropa.

PELOTARI.

CONVERSA

—Ahont vas tan dematí, Anastassia?
—Cap al meu poble.
—Ay, ay, de hont ets?
—Tu mateixa hu has dit.

CINTET BRUN.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6.—Carrer de Barcelona.
1 2 3 4 3.—Nom de dona.
1 3 4 3.—Part del cos.
1 2 3.—En sent de dia hu es.
1 2.—Un animal.
1.—Consonant.
2 3.—Nota musical.
6 3 2.—Un mineral.
1 3 2 6.—Un material.
6 3 2 3 6.—Poble catalá.
4 5 3 2 2 3.—Efecte d' alegría.

PEPET PANXETA.

TERS DE SILABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom d' home.—Se-
gona: idem idem.—Tercera: teatro de Barcelona.

MIR (EL CÓMIC).

GEROGLIFICH

QUI :: E

T I

CRI + CRI

MIN

RAFAEL RUTLLANT

Medicaments del Dr. WOOL

Aixerop lactifich per augmentar la cantitat y millorar
la qualitat de la llet. Utilissim per mares y didas.
Aixerop pectoral, para curar tola classe de tos.
Aixerop antidiarreich-estomacal, per curar las diar-
reas y malalties de ventrell.

Unich diposit: Aixeroperia del Dr. GENER, Petritxol, 2
BARCELONA

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

¡¡Obra nova!! ¡¡Ja ha sortit!!

DE LA RAMBLA A LA MANIGUA

AVENTURAS D' UN RESERVISTA

PER

C. GUMÁ

ab dibuixos de M. Moliné

Preu 2 ralets

De venta per tot arreu.

Novedad literaria.—Acaba de publicarse

PACHÍN GONZALEZ

por D. J. M. de PEREDA. Un tomo 8.º Ptas. 3.

OBRA NUEVA

EL IMPERIO DEL JESUITISMO

Revelaciones acerca de la «Asociación de Padres de familia»

POR SU EXREPRESENTANTE D. Carlos G. de Ceballos y Cruzada,

Abogado del ilustre Colegio de Madrid.

Un tomo 8.º de más de 200 páginas 1 peseta.

LA LEYENDA DEL REY BERMEJO

por R. AMADOR DE LOS RIOS
Un tomo 8.º Ptas. 1.º 50

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

TOMOS PUBLICADOS

Tomos

- 1.º Campoamor: Doloras, 1.ª serie.
- 2.º — Id. — Doloras, 2.ª "
- 3.º — Id. — Humoradas y Cantares.
- 4.º — Id. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
- 5.º — Id. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
- 6.º — Id. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
- 7.º — Id. — Colón, poema.
- 8.º — Id. — El drama universal, tomo 1.º
- 9.º — Id. — El drama universal, tomo 2.º
10. — Id. — El licenciado Torralba.
11. — Id. — Poesías y fábulas, 1.ª serie.
12. — Id. — Poesías y fábulas, 2.ª serie.
13. E. Pérez Escribá: Fortuna, historia de un perro agraciado.
14. A. Lasso de la Vega: Rayos de luz.
15. Federico Urrecha: Siguiendo al muerto.
16. A. Pérez Nieva: Los humildes.
17. Salvador Rueda: El gusano de luz.
18. Sinesio Delgado: Lluvia menuda.
19. Carlos Frontaura: Gente de Madrid.

Tomos

20. Miguel Melgosa: Un viaje á los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez: Botones de muestra.
22. José M. Matheu: ¡Rataplan! (cuentos).
23. Teodoro Guerrero: Gritos del alma, (Desahogos en prosa).
24. Tomás Luceño: Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras: Palabras y plumas.
26. Ricardo Sepúlveda: Sol y sombra, prosa y verso.
27. José López Silva: Migajas.
28. F. Pi y Margall: Trabajos sueltos (Amadeo de Saboya.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).
29. Emilia Pardo Bazán: Arco iris (cuentos).
30. E. Rodríguez Solís: La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matos (Corzuelo): ¡Aleluyas finas!
32. Emilia Pardo Bazán: Por la España pintoresca (viajes).
33. Antonio Flores: Doce españoles de brocha gorda.
34. José Estrémara: Fábulas.
35. Emilia Pardo Bazán: Novelas cortas.
36. Emilia Pardo Bazán: Novelas cortas.

Elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.—Precio: 2 reales tomo.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

¿ROGATIVAS? (per F. GÓMEZ SOLER.)

¡Qué 'n saben poch d' aixó!... ¡Jo sí que desseguida que surto al carrer faig tronar... y ploure! ...